

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 24. toukokuuta 2022
(OR. en)

Toimielinten välinen asia:
2022/0165 (NLE)

9470/22
ADD 1

SOC 308
EMPL 204
ECOFIN 498
EDUC 186
JEUN 81
GENDER 66
ANTIDISCRIM 49

EHDOTUS

Lähettiläjä: Euroopan komission pääsihteeri, allekirjoittajana johtaja Martine
DEPREZ

Saapunut: 23. toukokuuta 2022

Vastaanottaja: Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, Euroopan unionin neuvoston
pääsihteeri

Kom:n asiak. nro: COM(2022) 241 final LIITE

Asia: LIITE asiakirjaan Ehdotus neuvoston päätökseksi jäsenvaltioiden
työllisyyspolitiikan suuntaviivoista

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena asiakirja COM(2022) 241 final LIITE.

Liite: COM(2022) 241 final LIITE

EUROOPAN
KOMISSIO

Bryssel 23.5.2022
COM(2022) 241 final

ANNEX

LIITE

asiakirjaan

**Ehdotus neuvoston päätökseksi
jäsenvaltioiden työllisyyspolitiikan suuntaviivoista**

LIITE

Suuntaviiva 5: Työvoiman kysynnän lisääminen

Jäsenvaltioiden olisi edistettävä aktiivisesti kestäväää sosiaalista markkinataloutta ja helpotettava ja tuettava investointeja laadukkaiden työpaikkojen luomiseksi ja hyödynnettävä tässä myös digitaaliseen ja vihreään siirtymään liittyviä mahdollisuuksia vuodelle 2030 asetettu työllisyyttä koskeva EU:n yleistavoite huomioon ottaen. Tätä varten niiden olisi vähennettävä esteitä, joita yrityksillä on työntekijöiden palkkaamisessa, edistettävä vastuullista yrittäjyyttä ja aitoa itsenäistä ammatinharjoittamista ja tuettava erityisesti pienten ja keski suurten yritysten perustamista ja kasvua, myös helpottamalla rahoituksen saantia. Jäsenvaltioiden olisi edistettävä aktiivisesti yhteisö talouden kehittämistä ja pyrittävä sen koko potentiaal in hyödyntämiseen, edistettävä sosiaalista innovointia ja sosiaalisia yrityksiä sekä tuettava tällaisia liiketoimintamalleja, joilla luodaan korkealaatuisia työmahdollisuuksia ja tuotetaan sosiaalisia etuuksia paikallistasolla, etenkin kiertotaloudessa sekä alueilla, joihin vihreään talouteen siirtyminen eniten vaikuttaa niiden alakohtaisen erikoistumisen vuoksi.

Covid-19-kriisin jälkeisessä tilanteessa hyvin suunnitelluilla työajan lyhentäm is- ja vastaavilla järjestelyillä olisi myös helpotettava ja tuettava rakenneuudistusprosesseja sen lisäksi, että niillä säilytetään työpaikkoja, mikä auttaa nykyaikaistamaan taloutta myös yhtä aikaa tapahtuvan osaamisen kehittämisen avulla. Huolellisesti suunniteltuja työhön otto- ja siirtymäkannustimia sekä täydennys- ja uudelleen koulutustoimenpiteitä olisi harkittava, jotta tuetaan työpaikkojen luomista ja erilaisia siirtymiä sekä pystytään puuttumaan työvoimapulaan ja osaamisvaj eeseen tilanteessa, johon vaikuttavat digitaalinen ja vihreä siirtymä sekä Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyksen seuraukset.

Verotuksen painopistettä olisi siirrettävä työn verottamisesta muihin verotuslähteisiin, jotka tukevat paremmin työllisyyttä ja osallistavaa kasvua ja ovat ilmasto- ja ympäristötavoitteiden mukaisia niin, että otetaan huomioon verotusjärjestelmän uudelleenjakovaikutukset mutta suojellaan samalla verotulot riittävää sosiaalista suojelua ja kasvua edistäviä julkisia menoja varten.

Jäsenvaltioissa, myös niissä, joissa on käytössä lakisääteinen vähimmäispalkka, olisi edistettävä työehtosopimusneuvottelujen hyödyntämistä palkanmuodostuksessa ja varmistettava työmarkkinaosapuolten tosiasiallinen osallistuminen läpinäkyvällä ja ennakoitavalla tavalla, jotta saadaan palkkatasot vastaamaan asianmukaisesti tuottavuuden kehitystä ja huolehditaan oikeudenmukaisesta palkkauksesta, joka mahdollistaa kohtuullisen elintason. Tässä olisi kiinnitettävä erityistä huomiota pieni- ja keskituloisiin ryhmiin ja vahvistettava taloudellista ja sosiaalista lähentymistä ylöspäin. Palkanmuodostusmekanismeissa olisi otettava huomioon sosioekonomiset olosuhteet, mukaan lukien eri alueiden ja toimialojen kehitys. Jäsenvaltioiden ja työmarkkinaosapuolten olisi kansallisia käytäntöjä ja työmarkkinaosapuolten riippumattomuutta kunnioittaen varmistettava, että kaikilla työntekijöillä on oikeudenmukainen palkka suoraan tai epäsuorasti työehtosopimusten nojalla tai riittävä lakisääteinen vähimmäispalkka, ottaen huomioon niiden vaikutus kilpailukykyyn, työpaikkojen syntymiseen ja työssäkäyvien köyhyyteen.

Suuntaviiva 6: Työvoiman tarjonnan lisääminen, työhön pääsyn parantaminen sekä elinikäisten taitojen ja osaamisen hankkiminen

Digitaalisen ja vihreän siirtymän, väestörakenteen muutoksen ja Ukrainan sodan kontekstissa jäsenvaltioiden olisi edistettävä kestävyyttä, tuottavuutta, työllistyvyyttä ja inhimillistä

pääomaa sekä tuettava osaamisen ja taitojen hankkimista läpi elämän ja vastattava työmarkkinoiden nykyisiin ja tuleviin tarpeisiin vuodelle 2030 asetettu osaamista koskeva EU:n yleistavoite huomioon ottaen. Jäsenvaltioiden olisi myös mukautettava koulutusjärjestelmiään ja investoitava niihin, jotta ne tarjoavat korkealaatuista ja osallistavaa koulutusta, mukaan lukien ammatillinen koulutus, kielikoulutusta (myös esimerkiksi Ukrainasta saapuville pakolaisille) ja mahdollisuuden digitaaliseen oppimiseen. Jäsenvaltioiden olisi tehtävä yhteistyötä työmarkkinaosapuolten, koulutuksen järjestäjien, yritysten ja muiden sidosryhmien kanssa, jotta voidaan puuttua koulutusjärjestelmien rakenteellisiin heikkouksiin ja parantaa niiden laatua ja työmarkkinarelevanssia myös vihreän ja digitaalisen siirtymän mahdollistamisen näkökulmasta. Tässä olisi puututtava nykyisiin osaamisen kohtaanto-ongelmiin ja estettävä uusien osaamisvajaiden syntyä etenkin REPowerEU-ohjelmaan liittyvässä toiminnassa, kuten uusiutuvan energian käyttöönotossa tai rakennusten perusparannuksessa. Erityishuomiota olisi kiinnitettävä opetusammatin haasteisiin, myös panostamalla opettajien ja kouluttajien digitaaliseen osaamiseen. Koulutusjärjestelmien olisi varustettava kaikki oppijat avaintaidoilla, mukaan lukien perus- ja digitaidot sekä monialaiset taidot, joilla luodaan perusta elinikäiselle sopeutumisen ja selviytymiskyvylle. Jäsenvaltioiden olisi pyrittävä vahvistamaan yksilöllisiä koulutusta koskevia oikeuksia ja varmistamaan niiden siirrettävyys työuran muutosten aikana, tarvittaessa myös yksilöllisten oppimistilien kautta, sekä tarjoamaan luotettava koulutuksen laadunarviointijärjestelmä. Jäsenvaltioiden olisi hyödynnettävä mikrotutkintojen tarjoamia mahdollisuuksia elinikäisen oppimisen ja työllistävyyden tukemisessa. Niiden olisi annettava kaikille mahdollisuus ennakoita työmarkkinoiden tarpeita ja mukautua niihin paremmin etenkin jatkuvan täydennys- ja uudelleen koulutuksen kautta ja tarjoamalla yhdenmukaista ohjausta ja neuvontaa, jotta tuetaan tasapuolista ja oikeudenmukaista siirtymää kaikille, vahvistetaan sosiaalisia tuloksia, puututaan työvoimapulaan ja osaamisen kohtaanto-ongelmiin, parannetaan talouden yleistä kykyä selviytyä shokeista ja helpotetaan mahdollisesti tarvittavia mukautuksia.

Jäsenvaltioiden olisi edistettävä kaikkien yhtäläisiä mahdollisuuksia puuttamalla koulutusjärjestelmien eriarvoisuuksiin. Etenkin olisi tarjottava lapsille mahdollisuus laadukkaaseen varhaiskasvatukseen ja päivähoitoon eurooppalaisen lapsitakuun mukaisesti. Jäsenvaltioiden olisi nostettava yleistä pätevyystasoa, vähennettävä ammatilliset tai yleissivistävät opintonsa keskeyttävien määrää, tuettava syrjäisiltä alueilta kotoisin olevien lasten mahdollisuutta päästä koulutukseen, lisättävä ammatillisen koulutuksen houkuttelevuutta sekä edistettävä korkea-asteen koulutukseen pääsyä ja tutkintojen loppuun suorittamista, helpotettava nuorten siirtymistä opinnoista työelämään laadukkaiden harjoittelujaksojen ja oppisopimuskoulutuksen avulla sekä lisättävä aikuisten osallistumista jatkuvaan oppimiseen, etenkin heikommista lähtökohdista tulevien oppijoiden ja vähiten koulutettujen parissa. Uudet vaatimukset yhteiskunnissa, jotka ovat digitaalisia ja vihreitä, mutta joissa ikääntyviä on yhä enemmän, edellyttävät, että jäsenvaltioiden olisi tehostettava työssä oppimista ammatillisen koulutuksen järjestelmissään, esimerkiksi laadukkailla ja tehokkailla oppisopimuksilla, ja lisättävä luonnontieteiden, teknologian, insinööritieteiden ja matematiikan (STEM) alan tutkinnon suorittaneiden määrää sekä ammatillisessa koulutuksessa että korkea-asteen koulutuksessa etenkin naisten osalta. Jäsenvaltioiden olisi myös parannettava korkea-asteen koulutuksen ja tarpeen mukaan tutkimuksen työmarkkinarelevanssia, parannettava osaamisen seuranta- ja ennakoitinta, lisättävä taitojen näkyvyyttä ja tutkintojen vertailtavuutta, myös ulkomailla hankittujen tutkintojen osalta, sekä parannettava mahdollisuuksia saada virallisen koulutusjärjestelmän ulkopuolella hankitut taidot ja osaaminen tunnustettua ja validoitua. Niiden olisi parannettava ja lisättävä joustavan ammatillisen täydennyskoulutuksen tarjontaa ja siihen osallistumista. Jäsenvaltioiden olisi myös rohkaistava vähän koulutettuja aikuisia ylläpitämään tai parantamaan

työllistettävyyttään pitkällä aikavälillä parantamalla korkealaatuisten oppimismahdollisuuksien tarjontaa ja niihin osallistumista panemalla täytäntöön taitojen parantamista koskevan suosituksen, mihin sisältyy taitojen arviointi, työmarkkinamahdollisuuksien kannalta sopivan koulutuksen tarjoaminen ja jo hankittujen taitojen validointi ja tunnustaminen.

Jäsenvaltioiden olisi tarjottava työttömille ja työmarkkinoiden ulkopuolella oleville tehokasta, nopeaa, koordinoitua ja räätälöityä apua, joka perustuu työnhaun, koulutuksen ja uudelleen koulutuksen tukemiseen sekä muiden tukipalvelujen saatavuuteen, niin että erityistä huomiota kiinnitetään haavoittuvassa asemassa oleviin ryhmiin ja henkilöihin, joihin vihreä ja digitaalinen siirtymä vaikuttavat erityisesti. Olisi toteutettava kattavia strategioita, joihin sisältyy työttömien perusteellinen yksilöllinen arviointi mahdollisimman nopeasti, mutta viimeistään 18 kuukauden työttömyyden jälkeen, jotta voitaisiin merkittävästi vähentää ja estää pitkäaikais- ja rakennetyöttömyyttä. Nuorisotyöttömyyteen sekä työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevia nuoria koskevaan ongelmaan olisi kiinnitettävä edelleen huomiota ehkäisemällä koulunkäynnin varhaista lopettamista ja tekemällä rakenteellisia parannuksia koulun ja työelämän väliseen nivelvaiheeseen, myös panemalla vahvistettu nuorisotakuu täytäntöön kaikilta osin, ja tällä olisi myös ja etenkin tuettava nuorison laadukkaita työllistymismahdollisuuksia pandemian jälkeisessä elpymisvaiheessa. Euroopan nuorison teemavuodesta 2022 johtuen jäsenvaltioiden olisi lisäksi lisättävä ponnistelujaan etenkin siinä, että ne nostavat esiin vihreän ja digitaalisen siirtymän tarjoamia uusia tulevaisuudennäkymiä ja mahdollisuuksia torjua kielteisiä vaikutuksia, joita pandemialla on ollut nuoriin.

Jäsenvaltioiden olisi pyrittävä poistamaan työmarkkinaosallistumisen esteitä ja pidäkkeitä sekä tarjoamaan kannustimia työmarkkinoille osallistumiselle, etenkin pienituloisille, kotitalouksien toissijaisille ansaitsijoille sekä työmarkkinoista kauimpana oleville, mukaan lukien maahanmuuttajataustaiset henkilöt ja syrjäytyneet romanit. Koska eräissä ammateissa ja aloilla kärsitään ankarasta työvoimapulasta, jäsenvaltioiden olisi osaltaan huolehdittava työvoiman tarjonnasta etenkin edistämällä riittäviä palkkoja ja kunnollisia työoloja sekä tehokasta aktiivista työmarkkinapolitiikkaa. Jäsenvaltioiden olisi myös tuettava vammaisille henkilöille soveltuvia työympäristöjä, myös kohdennetulla rahoitustuella ja palveluilla, joiden avulla he voivat osallistua työmarkkinoille ja yhteiskunnan toimintaan.

Sukupuolten välisiin työllisyys- ja palkkaeroihin olisi puututtava. Jäsenvaltioiden olisi varmistettava sukupuolten tasa-arvo ja naisten lisääntynyt osallistuminen työmarkkinoille, myös takaamalla yhtäläiset mahdollisuudet ja urakehitys sekä poistamalla johtotehtäviin pääsyn esteitä kaikilla päätöksentekotasolla. Sama palkka samasta työstä tai samanarvoisesta työstä sekä palkkojen läpinäkyvyys olisi varmistettava. Sekä naisten että miesten työ-, perhe- ja yksityiselämän yhteensovittamista olisi edistettävä etenkin tarjoamalla kohtuuhintaisia ja laadukkaita palveluja pitkäaikaishoidon ja varhaiskasvatuksen alalla. Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että vanhemmilla ja muilla henkilöillä, joilla on hoitovelvollisuuksia, on mahdollisuus asianmukaisiin perhevapaisiin ja joustaviin työaikajärjestelyihin, jotta voidaan tasapainottaa työ-, perhe- ja yksityiselämää ja edistää sitä, että naiset ja miehet käyttävät näitä oikeuksia tasapuolisesti.

Suuntaviiva 7: Työmarkkinoiden toiminnan ja työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun toimivuuden parantaminen

Hyötyäkseen dynaamisesta ja tuottavasta työvoimasta ja uusista työnteon tavoista ja liiketoimintamalleista jäsenvaltioiden olisi tehtävä työmarkkinaosapuolten kanssa yhteistyötä edistääkseen oikeudenmukaisia, avoimia ja ennakoitavia työoloja, joissa oikeudet ja velvollisuudet ovat tasapainossa. Niiden olisi vähennettävä ja ehkäistävä työmarkkinoiden

segmentoitumista, torjuttava pimeää työtä ja näennäisyrittäjyyttä ja edistettävä siirtymistä vakituisiin työsuhteisiin. Työsuhdeturvaa koskevien sääntöjen sekä työlainsäädännön ja työmarkkinalaitosten olisi kaikkien taattava sekä asianmukainen rekrytointiympäristö että riittävä joustavuus työnantajille, jotta ne voivat mukautua nopeasti taloustilanteen muutoksiin, ja samalla olisi suojeltava työntekijöiden oikeuksia ja varmistettava sosiaalinen suojeleminen, asianmukainen työturvallisuuden taso sekä terveellinen, turvallinen ja asianmukainen työympäristö kaikille työntekijöille. Joustavien työjärjestelyjen, kuten etätöiden, hyödyntämisellä voidaan osaltaan nostaa työllisyysastetta ja parantaa työmarkkinoiden osallistavuutta pandemian jälkeisessä tilanteessa. Samalla on tärkeää varmistaa, että esimerkiksi työaikaan ja työoloihin sekä työ- ja yksityiselämän tasapainoon liittyviä työntekijöiden oikeuksia kunnioitetaan. Epävarmoihin työoloihin johtavat työsuhteet olisi estettävä torjumalla epätyypillisten työsopimusten väärinkäyttöä, myös alustatyöntekijöiden osalta, etenkin kun kyseessä ovat matalan osaamistason työntekijät. Olisi varmistettava, että perusteettomien irtisanomisten yhteydessä käytettävissä on tehokas ja puolueeton riitojenratkaisu ja oikeus hakea muutosta, mukaan lukien oikeus saada riittävä korvaus.

Politiikalla olisi pyrittävä parantamaan ja tukemaan työmarkkinaosallistumista, työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaamista ja työmarkkinasiirtymiä, myös heikommassa asemassa olevilla alueilla. Jäsenvaltioiden olisi tehokkaasti aktivoitava henkilöitä, jotka voivat osallistua työmarkkinoille, ja annettava heille mahdollisuuksia. Tässä kyseeseen tulevat etenkin muita heikoimmassa asemassa olevat ryhmät, kuten matalan osaamistason työntekijät tai maahanmuuttajataustaiset henkilöt, myös tilapäistä suojeleminen saavat henkilöt, sekä syrjäytyneet romanit. Jäsenvaltioiden olisi laajennettava ja tehostettava aktiivista työmarkkinapolitiikkaa parantamalla sen kohdentamista, saavuttavuutta ja kattavuutta sekä yhdistämällä se paremmin työttömien sosiaalipalveluihin, koulutukseen ja toimeentulotukeen työnhaun aikana ottaen huomioon heidän oikeutensa ja velvollisuutensa. Jäsenvaltioiden olisi lisättävä julkisten työnvälityspalveluiden kapasiteettia tarjota työnhakijoille oikea-aikaista ja räätälöityä apua, vastata työmarkkinoiden nykyisiin ja tuleviin tarpeisiin ja toteuttaa suoritusperusteista hallinnointia, jota tuetaan myös digitalisaation keinoin.

Jäsenvaltioiden olisi tarjottava työttömille kohtuulliseksi ajaksi riittävät työttömyysetuudet sosiaalivakuutusmaksujen ja kansallisten kelpoisuussääntöjen mukaisesti. Työttömyysetuudet eivät saisi heikentää kannustimia työttömien nopeaan paluuseen työmarkkinoille, ja niiden lisäksi olisi harjoitettava aktiivista työmarkkinapolitiikkaa.

Oppijoiden ja työntekijöiden liikkuvuutta olisi tuettava asianmukaisesti, jotta voitaisiin parantaa osaamista ja työllistävyyttä ja hyödyntää Euroopan työmarkkinoiden koko potentiaalia, samalla kun varmistetaan tasapuoliset edellytykset kaikille, jotka harjoittavat toimintaa valtioiden rajojen yli, ja tiivistetään Euroopan työviranomaisen tuella hallinnollista yhteistyötä kansallisten hallintojen välillä liikkuvien työntekijöiden osalta. Kriittisissä ammateissa toimivien työntekijöiden sekä raja-, kausi- ja lähetettyjen työntekijöiden liikkuvuutta olisi tuettava silloin, kun rajat suljetaan väliaikaisesti kansanterveysnäkökohtien vuoksi.

Jäsenvaltioiden olisi myös pyrittävä luomaan asianmukaiset olosuhteet uudentilaisille työnteon muodoille ja hyödynnettävä niiden työpaikkoja synnyttävää potentiaalia, mutta samalla varmistettava, ettei sosiaalisten oikeuksien kunnioittamisesta tingitä. Jäsenvaltioiden olisikin tarjottava neuvontaa ja ohjausta siitä, miten oikeuksia ja velvollisuuksia sovelletaan, kun kyseessä ovat epätyypilliset työsopimukset ja uudenlaiset työnteon muodot, esimerkiksi digitaalisilla alustoilla tehtävä työ. Työmarkkinaosapuolilla voi olla tässä ratkaiseva rooli, ja jäsenvaltioiden olisi tuettava niitä epätyypillisissä työsuhteissa olevien ja alustatyötä tekevien henkilöiden tavoittamisessa ja edustamisessa. Jäsenvaltioiden olisi tuettava myös täytäntöönpanoa – esimerkiksi laatimalla ohjeita tai järjestämällä erityiskoulutusta

työsuojeluviranomaisille – kun on kyse haasteista, jotka johtuvat työn organisoinnin uusista muodoista, kuten algoritmijohtamisesta, tietovalvonnasta tai pysyvistä tai lähes pysyvästä etätyöstä.

Jäsenvaltioiden olisi työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun tehostamiseksi ja sosioekonomisten vaikutusten parantamiseksi – myös esimerkiksi Ukrainan sodan kaltaisina kriisiaikoina – varmistettava nykyisten kansallisten käytäntöjen pohjalta, että työmarkkinaosapuolet otetaan riittävän ajoissa ja tarkoituksenmukaisella tavalla mukaan työllisyys-, sosiaali- ja tarvittaessa talousuudistusten ja -politiikan suunnitteluun ja toteutukseen, myös tukemalla työmarkkinaosapuolten valmiuksien parantamista. Jäsenvaltioiden olisi edistettävä työmarkkinaosapuolten vuoropuhelua ja työehtosopimusneuvotteluja. Työmarkkinaosapuolia olisi kannustettava neuvottelemaan ja laatimaan työehtosopimuksia niiden kannalta merkityksellisissä asioissa kunnioittaen kaikilta osin niiden itsenäisyyttä ja työtaisteluoikeutta.

Jäsenvaltioiden olisi tarvittaessa ja nykyisten kansallisten käytäntöjen pohjalta otettava huomioon asiaankuuluvien kansalaisjärjestöjen kokemukset työllisyys- ja sosiaalialan kysymyksistä.

Suuntaviiva 8: Yhtäläisten mahdollisuuksien ja sosiaalisen osallisuuden edistäminen sekä köyhyden torjuminen

Jäsenvaltioiden olisi edistettävä kaikille avoimia osallistavia työmarkkinoita toteuttamalla tehokkaita toimenpiteitä, joilla torjutaan kaikenlaista syrjintää ja edistetään kaikkien ja etenkin työmarkkinoilla aliedustettuina olevien ryhmien yhtäläisiä mahdollisuuksia. Tässä olisi kiinnitettävä asianmukaista huomiota alueelliseen ulottuvuuteen. Jäsenvaltioiden olisi varmistettava yhdenvertainen kohtelu työllisyyden, sosiaalisen suojelun, terveydenhuollon ja pitkäaikaishoidon, koulutuksen ja tavaroiden tai palvelujen saatavuuden suhteen sukupuolesta, rodusta tai etnisestä alkuperästä, uskonnosta tai vakaumuksesta, vammaisuudesta, iästä tai sukupuolisesta suuntautumisesta riippumatta.

Jäsenvaltioiden olisi nykyaikaistettava sosiaalisen suojelun järjestelmiä, jotta niillä voidaan tarjota kaikille kaikissa elämänvaiheissa riittävää, tehokasta, toimivaa ja kestävää sosiaalista suojelua, jolla edistetään sosiaalista osallisuutta ja sosiaalisen aseman kohentamista, kannustetaan työmarkkinoille osallistumista, tuetaan sosiaalisia investointeja, torjutaan köyhyyttä sekä puututaan eriarvoisuuteen, myös niiden verotus- ja etuusjärjestelmien rakenteen kautta ja arvioimalla politiikkojen jakaumavaikutuksia. Yleiskattavien toimintamallien täydentäminen valikoivilla toimintamalleilla parantaa sosiaalisen suojelun järjestelmien tehokkuutta. Sosiaalisen suojelun järjestelmien nykyaikaistamisella olisi myös pyrittävä parantamaan niiden kykyä selvittää monitahoisista haasteista.

Jäsenvaltioiden olisi kehitettävä ja yhdenmukaistettava aktiivisen osallisuuden kolmea osa-aluetta, jotka ovat riittävä toimeentulotuki, osallistavat työmarkkinat ja laadukkaat mahdollistavat palvelut yksilöllisiin tarpeisiin vastaamiseksi. Sosiaalisen suojelun järjestelmillä olisi varmistettava riittävä vähimmäistoimeentulotuki kaikille, joilla ei ole riittävästi varoja, ja edistettävä sosiaalista osallisuutta rohkaisemalla ihmisiä osallistumaan aktiivisesti työmarkkinoille ja yhteiskunnan toimintaan, myös tarjoamalla kohdennetusti sosiaalipalveluja.

Kohtuuhintaisten, helposti saatavien ja laadukkaiden palvelujen, kuten varhaiskasvatuksen, iltapäivähoidon, yleissivistävän ja ammatillisen koulutuksen, asumisen sekä terveydenhuollon ja pitkäaikaishoidon, saatavuus on välttämätöntä yhtäläisten mahdollisuuksien varmistamiseksi. Erityisesti olisi kiinnitettävä huomiota köyhyden ja sosiaalisen syrjäytymisen torjuntaan, mukaan lukien työssäkäyvien köyhyys, vuodelle 2030 asetetun

köyhyyden vähentämistä koskevan EU:n yleistavoitteen mukaisesti. Etenkin lapsiköyhyyteen olisi puututtava kattavilla ja yhdenmetyillä toimenpiteillä, ja tässä keinona on erityisesti eurooppalaisen lapsitakuun toteuttaminen kaikilta osin.

Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että peruspalvelut ovat kaikkien, myös lasten, saatavilla. Apua tarvitseville tai muita heikommassa asemassa oleville jäsenvaltioiden olisi taattava mahdollisuus asianmukaiseen sosiaaliseen asumiseen tai asumistukeen. Jäsenvaltioiden olisi varmistettava puhtaan ja oikeudenmukaisen energiasiirtymän toteutuminen ja puututtava energiaköyhyyteen, joka on aina vain merkittävämpi köyhyyden muoto osittain Ukrainan sotaan liittyvän energian hinnan nousun vuoksi. Tarvittaessa olisi käytettävä myös kohdennettuja väliaikaisia tulotukitoimenpiteitä. Asuntojen perusparannuspolitiikan olisi oltava myös osallistavaa. Vammaisten henkilöiden erityistarpeet, mukaan lukien esteettömyys, olisi otettava huomioon kyseisten palvelujen yhteydessä. Erityisesti olisi puututtava asunnottomuuteen. Jäsenvaltioiden olisi varmistettava nopea pääsy kohtuuhintaisiin ja laadukkaisiin ennaltaehkäiseviin ja parantaviin terveydenhuollon ja pitkäaikaishoidon palveluihin niin, että varmistetaan kestävyys pitkällä aikavälillä.

Tilapäistä suojelua koskevan direktiivin¹ mukaisten toimien käynnistämisen myötä jäsenvaltioiden olisi tarjottava Ukrainasta tuleville pakolaisille asianmukainen suojelun taso, johon sisältyy oleskeluoikeus, työmarkkinoille pääsy ja integroituminen, mahdollisuus kouluttautumiseen, asumiseen ja pääsyyn sosiaaliturvajärjestelmien piiriin sekä oikeus sairaanhoitoon, sosiaalipalveluihin ja muuhun apuun sekä toimeentuloturvaan. Lapsille olisi varmistettava pääsy lapsuusajan koulutuksen ja hoivan sekä peruspalveluiden piiriin eurooppalaisen lapsitakuun mukaisesti. Ilman huoltajaa saapuvien lasten ja teini-ikäisten osalta jäsenvaltioiden olisi pantava täytäntöön oikeus lailliseen holhoukseen.

Eliniän pidentyessä ja väestörakenteen muuttuessa jäsenvaltioiden olisi varmistettava työntekijöiden ja itsenäisten ammatinharjoittajien eläkejärjestelmien riittävyys ja kestävyys ja tarjottava naisille ja miehille yhtäläiset mahdollisuudet eläkeoikeuksien hankkimiseen ja eläkkeen kerryttämiseen, myös täydentävillä järjestelyillä, jotta taataan riittävä tulotaso vanhuusiässä. Eläkeuudistuksia olisi tuettava politiikoilla, joilla pyritään kaventamaan sukupuolten välistä eläke-eroa, ja toimenpiteillä, joilla pidennetään työelämän kestoa, kuten nostamalla todellista eläkeikää etenkin helpottamalla ikääntyneiden osallistumista työmarkkinoille, ja niiden tueksi olisi laadittava aktiivisen ikääntymisen strategioita. Jäsenvaltioiden olisi käytävä rakentavaa vuoropuhelua työmarkkinaosapuolten ja muiden asiaankuuluvien sidosryhmien kanssa ja annettavaa riittävästi aikaa uudistusten vaiheittaiselle toteuttamiselle.

¹ Neuvoston direktiivi 2001/55/EY, annettu 20 päivänä heinäkuuta 2001, vähimmäisvaatimuksista tilapäisen suojelun myöntämiseksi tilanteissa, joissa jäsenvaltioiden alueelle tulee suuri määrä siirtymään joutuneita henkilöitä, ja toimenpiteistä näiden henkilöiden vastaanottamisesta jäsenvaltioille aiheutuvien rasitusten tasapuolisen jakamisen edistämiseksi.